

Monimuotoista urheilua Elävässä arkistossa

Tuomas Jääskeläinen

Opinnäytetyö
Journalismin koulutusohjelma
2014

Tekijä tai tekijät Tuomas Jääskeläinen	Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2010
Raportin nimi Monimuotoista urheilua Elävässä arkistossa	Sivu- ja liitesivumäärä 36
Opettajat tai ohjaajat Raisa Koivusalo	
<p>Vuonna 2006 perustettu Yleisradion Elävä arkisto tarjoaa arkistomateriaalia netissä katseltavaksi ja kuunneltavaksi. Elävän arkiston toimitus etsii Ylen arkistoista kiintoisaa sisältöä, ja muodostaa video- tai audiomateriaalin pohjalta yhtenäisen artikkelin.</p> <p>Elävässä arkistossa on myös urheilujournalismia urheilusta kertovien artikkelien muodossa. Urheilusta on tullut viihteellinen tuote, ja nykypäivän urheilujournalismi heijastelee tätä kehitystä.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tutkitaan urheiluartikkelien määrän, lajijakauman ja vuosilukujen kautta Elävän arkiston urheilutarjonnan monimuotoisuutta. Tutkimus yhdistää kvantitatiivista tilastointia ja kvalitatiivista tulkintaa saadakseen selville kuinka monipuolisesti Elävä arkisto käsittelee urheilua, ja miksi näin on.</p> <p>Tuloksista selvisi, että monet eri urheilulajit ovat edustettuina Elävässä arkistossa, ja urheiluaiheista arkistomateriaalia on kaikilta vuosilta vuodesta 1945 lähtien. Laajasta jakautumisesta huolimatta urheiluartikkelit ovat keskittyneet muutamaani lajiin: yleisurheiluun, hiihtoon ja jääkiekkoon, perinteisiin suomalaisten menestyslajeihin.</p> <p>Uusien urheiluartikkelien vuosittainen määrä on laskenut reilusti sitten Elävän arkiston perustamisen, mutta tänä vuonna urheiluartikkeleja on kertynyt jo nyt niin paljon, että määrä kääntyy jälleen nousuun.</p> <p>Saadut tulokset ovat monien tekijöiden summa. Tekijänoikeudet ja Ylen arkistojen sisältö rajoittavat urheiluartikkelien tekemistä, ja Elävän arkiston toimittajilla on hyvin vapaat kädet valita aiheensa.</p>	
Asiasanat Urheilujournalismi, Elävä arkisto, Yleisradio, monimuotoisuus	

Sisällys

1 Johdanto.....	1
2 Yleisradion arkistot elävät.....	3
2.1 Yleisradio.....	3
2.2 Elävä arkisto.....	4
3 Urheilua kuvin ja äänin.....	6
3.1 Urheilujournalismi.....	6
3.2 Elävän arkiston termistö.....	7
4 Tulokset eivät ole yksin.....	9
4.1 Tekijänoikeudet.....	9
4.2 Ylen ohjelmisto.....	10
4.3 Toimitusprosessi.....	11
5 Tutkimuskysymys ja -menetelmät.....	13
5.1 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä.....	13
5.2 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä.....	14
5.3 Aineiston valinta ja rajaaminen.....	15
5.4 Aineiston keruu.....	15
5.4.1 Urheilulajien määrittäminen.....	16
5.5 Aineiston analysointi.....	17
6 Tutkimuksen tulokset.....	18
6.1 Urheilulajien monimuotoisuus.....	18
6.2 Suomalaisten suosikkilajit jylläävät.....	18
6.3 Lajiryhmät esittävät suurta kuvaa.....	21
6.4 Modernia menneisyyttä.....	22
6.5 Laskeva trendi julkaisumäärissä.....	25
7 Johtopäätökset.....	27
7.1 Monipuolinen mutta kasaantunut.....	27
7.2 Viihdettä menestyksen nälkään.....	28
8 Jatkokysymyksiä.....	30
8.1 Lisää urheilusta.....	30
8.2 Muuta Elävästä arkistosta.....	31

9 Tavoitteiden täyttämistä ja tutkimusprosessista.....	33
10 Lähteet.....	35

1 Johdanto

Ylen Elävä arkisto on internetsivusto, jonka kautta yleisö pääsee näkemään ja kuulemaan Yleisradion arkiston audiovisuaalisia aarteita.

Päädyin työharjoittelijaksi Elävään arkistoon maaliskuussa 2014. Kolmen kuukauden harjoittelun aikana Elävän arkiston toimintatavat tulivat tutuksi, minkä myötä mieleeni juolahti myös kysymyksiä.

Ylen arkistoihin on kertynyt erilaisia ohjelmia vuosikymmenien ajan, mutta Elävään arkistoon kaikkien tavoitettavaksi päätyy tästä massasta vain osa. Internetin puolelle päätyvät ohjelmat valikoidaan eri tavoin, ja toimittajilla itsellään on suuri vapaus tehdä omia valintoja. Ohjelmavalintoihin vaikuttavat muun muassa myös tekijänoikeudelliset sopimukset, yleisötoiveet ja ylipäänsä se, mitä Ylen arkistoissa on tarjolla.

Olen erityisen kiinnostunut urheilujournalismista ja urheilusta ylipäätään, joten kiinnitin harjoittelun aikana erityisestä huomiota Elävän arkiston urheilutarjontaan. Millaista urheilua Ylen kattavista arkistoista on vuosien saatossa valikoitunut Elävään arkistoon?

Halusin tutkia erityisesti sitä kuinka monipuolisesti eri urheilulajit ovat Elävässä arkistossa edustettuina. Urheilulajeille medianäkyvyys ja sen tuomat sponsorointirahat ovat merkittäviä. Nykyään urheilun, median ja sponsoreiden kolmiyhteys on erottamaton osa urheilua, ja rahalla on urheilussa suuri merkitys. Urheilu on medialle merkittävää liiketoimintaa, ja urheilukilpailujen televisiointioikeuksista maksetaan valtavia summia.

Ylelle monipuolisuus on puolestaan merkittävä arvo, se on kirjattu jopa lakiin. Halusin nähdä kuinka tämä käytännössä toteutuu vai toteutuuko lainkaan. Elävän arkiston urheilutarjonta kun heijastaa myös koko Ylen urheilutarjontaa vuosien saatossa.

Kehitin itselleni tutkimussuunnitelman, jolla pystyisin keräämään haluamani aineiston ja vastaamaan kysymyksiini. Esittelin ideani Elävän arkiston ohjelmapäällikölle Reijo Perälälle, ja sain toimeksiannon toteuttaa tutkimukseni. Aineiston keruu oli odotetun työlästä, mutta sain lopulta luotua kasan aiheeseen liittyviä tilastoja, joiden pohjalta pystyin tekemään johtopäätöksiä Elävän arkiston urheiluartikkelien monipuolisuudesta.

2 Yleisradion arkistot elävät

Tässä luvussa esitellään Yleisradio ja siihen kuuluva Elävän arkisto.

2.1 Yleisradio

Yleisradio on poliittisesti riippumaton julkisen palvelun mediayhtiö, jonka toimintaperiaatteena on tarjota monipuolista ohjelmatarjontaa ja tarjota sitä yhtäläisesti kaikille. Yleisradio tuottaa ja myös säilyttää kotimaista ohjelmaa. (Yleisradioa)

Yleisradion toimintaa säätelee laki Yleisradio Oy:stä (1380/1993), minkä mukaan edellä mainitut toimintaperiaatteet on hyvin pitkälti muovattu. Valtiollisena mediayhtiönä Yleisradion toiminta ja kilpailu muiden mediayhtiöiden kanssa poikkeaa normaalista kilpailutilanteesta. Yhtiön rahoitusmalli on muuttunut muutamaan otteeseen, mutta perinteiseen kilpailuun mainosmarkkinoista sen ei ole tarvinnut ryhtyä.

Yleisradio perustettiin vuonna 1926, jolloin sen toiminta keskittyi radioon, joka oli aikansa kehittynein mediaväline. Seuraavana vuonna voimaan tullut, aiemmin säädetty radiolaki piti radiotoiminnan valtion hallinnassa. Ylen toimintaa rahoitettiin radionkuuntelulupamaksuilla, jotka poistettiin vuonna 1977. (Yleisradiob)

Yleisradio laajensi toimintansa radiosta televisioon teknologian sen salliessa. Ensimmäinen julkinen televisiolähetys lähetettiin vuonna 1955, mutta säännöllinen televisio toiminta alkoi vasta vuonna 1958. Ylen omat uutislähetykset alkoivat vuonna 1965, radiossa ja televisiossa. (Yleisradiob)

Television yleistymisen myötä luotiin uusi lupamaksu, TV-lupa. Yle rahoitti toimintaansa TV-luvalla vielä radioluvan poistamisen jälkeen, kunnes TV-luvasta luovuttiin vuonna 2013. Rahoitusmalli vaihdettiin Yle-veroon. (Yleisradiob)

Yle-veron määrä perustuu kansalaisten tulojen määrään. Kaikki vähintään 18-vuotiaat ovat verovelvollisia, mutta erityisen pienituloisilta veroa ei peritä. Käytännössä jos tuloihin pohjautuva veron määrä olisi alle 51 euroa vuonna 2014, veroa ei peritä. Ahvenanmaalla asuvat eivät maksa Yle-veroa. (Verohallinto)

Nykyään Yle näkyy ja kuuluu television ja radion lisäksi myös internetissä. Ylellä on verkossa kattava uutispalvelu. Myös Ylen ohjelmistoa on mahdollista katsoa netissä Yle Areenan kautta. Vanhempi arkistomateriaali puolestaan löytyy Elävästä arkistosta.

2.2 Elävä arkisto

Elävä arkisto tarjoaa Ylen arkistojen aarteita nähtäväksi internetin välityksellä. Ylen arkistoihin on kertynyt suuri määrä tv- ja radio-ohjelmia, ja lisää kertyy päivä päivältä. Elävän arkiston toimitus etsii arkistokokoelmista mielenkiintoisia ohjelmia koko kansan nähtäville. Elävää arkistoa johtaa ohjelmapäällikkö Reijo Perälä (Elävä arkisto). Toimitus sijaitsee Yle-keskuksessa Helsingin Pasilassa.

Vuonna 2006 avattu Elävä arkisto koostuu suomenkielisestä Elävästä arkistosta ja ruotsinkielisestä Arkivetista. Kummankin sisältö on erillään toisistaan, mutta joitakin yhteisiä videoita ja artikkeleja on joukossa. Molempiin sopivia artikkeleja on esimerkiksi käännetty ruotsista suomeen tai toisin päin.

Elävän arkiston sisältö koostuu artikkeleista, jotka sisältävät videon tai audion sekä näitä taustoittavan tekstin. Yhdessä artikkelissa voi olla useita videoita tai audioita ja molempia sekaisin. Teksti on varsin vapaamuotoinen ja vaihtelevan pituinen.

Artikkelit on jaoteltu eri kategorioihin, kuten kotimaa, urheilu, musiikki ja lapset. Niille on määritetty vuosiluku, johon kyseinen artikkeli liittyy. Täten sivuston käyttäjä voi hakea materiaalia eri vuosikymmeniltä. Kukin artikkeli on asiasanoitettu, jotta tarkempien kiinnostuksen kohteiden mukainen hakeminen onnistuu myös. Käyttäjät voivat osallistua sivun toimintaan kirjoittamalla muistoja artikkelien yhteyteen ja lähettämällä toiveita Elävään arkistoon lisättävistä ohjelmista toimitukselle.

Elävä arkisto tarjoaa erityisesti nostalgiaa, mutta reagoi ajankohtaisiin aiheisiin erityisesti sosiaalisessa mediassa, jossa Elävä arkisto vaikuttaa Facebookissa ja Twitterissä. Kun joku henkilö tai tapahtuma on pinnalla, arkistojen kätköistä saattaa löytyä joku vanha aiheeseen liittyvä videonpätkä. Toimitus nostaa ajankohtaisia tai muuten vaan mielenkiintoisia artikkeleja myös etusivun poimintoihin. Elävästä arkistosta voi löytyä yllättävänkin modernia sisältöä, sillä myös eilinen on menneisyyttä.

3 Urheilua kuvin ja äänin

Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen kannalta olennaisia käsitteitä. Näitä ovat urheilujournalismi, jonka ympärille tutkimuksen aihepiiri kytkeytyy, ja Elävän arkiston käyttöliittymään liittyvää sanastoa.

3.1 Urheilujournalismi

Urheilujournalismi kertoo nimensä mukaisesti urheilusta. Sitä löytyy alan erikoislehdistä, sanomalehdistä, televisiosta ja radiosta.

Suomalainen urheilujournalismi alkoi urheilevien miesten harrastuksena. Urheilutoimittajille oli olennaisempaa tuntea urheilua kuin journalismia. Varhaisen urheilujournalismin ominaispiirre olikin innostuneisuus. (Pänkäläinen 1998, 5.) Varhaiset urheilulehdet toimivat myös kansan urheiluvalistajina, ne kertoivat lukijoilleen urheilulajeista ja niiden säännöistä sekä tietenkin tuloksista. (Pänkäläinen 1998, 13.)

Urheilun miehiset perinteet näkyvät yhä. Urheilutoimittajat ovat pääosin miehiä, jotka raportoivat miesten urheilusta. Urheilevasta naisesta tulee medialle kiinnostava, jos hän menestyy tai on erityisen kaunis. Jälkimmäisessä tapauksessa keskinkertaisestakin urheilijasta saa kiinnostavan media-ilmiön. Toimittajien puolella naiset ovat sentään yleistyneet sitten urheilujournalismin alkuaikojen, jolloin kyseessä oli täysin miesten valtakunta. (Pänkäläinen 1998, 23.)

Suomalainen urheilu on eriytynyt ainakin kuntoliikuntaan, lasten ja nuorten urheiluun sekä huippu-urheiluun. Mediaa kiinnostaa erityisesti huippu-urheilu, joka nähdään erityisesti viihteenä, ja täten rahaa tuottavana. Urheilulajin arvo viihteenä näkyy katsojaluvuissa, jolloin kyseistä lajia kannattaa nostaa entistä enemmän esiin. Lasten ja nuorten urheilulla ei ole urheilutoimittajien silmissä juurikaan kiinnostavuutta, vaan kyseessä on enemmän kasvatustoimintaa. (Itkonen, Ilmanen, Matilainen & Jaskari 2008, 69.)

Huippu-urheiluun keskittymisen myötä mediasta tulee urheilusankarien luoja ja tukija (Itkonen ym. 1998, 60.). Urheilijasankarien luomisella on pitkät perinteet, esimerkiksi varhaisen urheilujournalismin voimahahmon Martti Jukolan tyyli oli hyvin patrioottinen (Pänkäläinen 1998, 13.).

Urheilusta on tullut vahva tuote, joka kiinnostaa suurta yleisöä. Urheilutuote, media ja sponsorit muodostavat kolmiyhteyden. Nykyinen huippu-urheilu on tuotteistettua toimintaa, jonka seuraajat ovat markkinoinnin kohde. Esimerkiksi erinäisten arvokisojen ja suurten palloilusarjojen tv-oikeuksien hinnat ovat korkealla, ja useat televisioyhtiöt kilpailevat niistä innolla. (Itkonen ym. 2008, 36.) Myös media sponsoroi itse urheilua, mikä mutkistaa kolmiyhteyttä (Itkonen ym. 2008, 65.).

Katsojalukujen ja mainosrahojen haalimisen paine puolestaan heikentää urheilun monimuotoista esilläoloa. Suuret ja rahakkaat lajit vievät valtaosan tv-ajasta ja lehtien palstoista.

Urheilun saama televisioaika ja katsojaluvut ovat Suomessa korkealla, vaikka monet lajit ovatkin nähtävissä vain maksukanavilla. Esimerkiksi vuonna 2013 Yle TV 2:n kahdenkymmenen katsotuimman ohjelman joukossa oli 12 urheiluohjelmaa. Lajeina pääasiassa hiihto ja yleisurheilu. (Finnpanel)

Kaikesta kehityksestä ja muutoksesta huolimatta urheilutoimittajat uskovat yhä, että urheilujournalismin tärkein tehtävä on uutisointi ja tuloksista tiedottaminen. (Itkonen ym. 2008, 65.)

3.2 Elävän arkiston termistö

Elävän arkiston sisältö koostuu artikkeleista. Artikkeliksi on kokonaisuus, joka muodostuu videosta tai audiosta ja tätä taustoittavasta tekstistä. Yhdessä artikkelissa voi olla useampi kuin yksi video tai audio, ja artikkeli voi sisältää myös molempia. Artikkelin yhteydessä on myös linkkejä muihin saman aihepiirin artikkeleihin. Elävässä arkistossa, sekä mahdollisesti linkki suurempaan toimituksen koostamaan artikkelikokoelmaan, jos kyseinen artikkeli sellaiseen liittyy. Jotkut artikkelit sisältävät myös linkkejä muille sivustoille, esimerkiksi asiaan kuuluvaan Wikipedia-

artikkeliin. Yksittäinen artikkeli Elävässä arkistossa on yleensä yhden toimittajan koostama.

Video viittaa Elävän arkiston tapauksessa yhteen artikkelin osaan, videoon. Elävän arkiston artikkelivideo on Ylen arkistoista kaivettu ohjelma tai osa ohjelmaa, joka on liitetty Elävän arkiston artikkeliin. Videoille on määritelty nimi ja vuosiluku, jolta kyseinen video on peräisin. Videon tiedot sisältävät yleensä myös sen alkuperäiset tekijätiedot, esimerkiksi kuvaajan ja ohjaajan nimet. Nämä saa näkyviin, kun vie hiiren videosoittimen päälle ennen kuin käynnistää itse videon.

Audio viittaa Elävän arkiston tapauksessa yhteen artikkelin osaan, audioon. Nämä ovat artikkeliin liitettyjä äänitteitä Ylen arkistoista, yleensä radio-ohjelmia tai niiden osia. Audioille on määritelty nimi ja vuosiluku, jolta kyseinen audio on peräisin. Audion tiedot sisältävät yleensä myös sen alkuperäiset tekijätiedot. Audiot voivat sisältää aiheeseen liittyvän arkistokuvan, mutta ne on helppo erottaa videoista kuvan oikeassa alakulmassa olevan audio-tekstin avulla. Kuvattomilla audioilla on oma oletuskuvionsa.

4 Tulokset eivät ole yksin

Ennen tulosten tarkempaa käsittelyä, on hyvä pohtia miksi tulokset näyttävät siltä kuin ne ovat. Tässä luvussa käsitellään muutamia tekijöitä, jotka vaikuttavat Elävän arkiston urheilutarjontaan.

4.1 Tekijänoikeudet

Tekijänoikeuslaki (404/1961) vaikuttaa Elävän arkiston julkaisumahdollisuuksiin. Laki takaa kirjallisen tai taiteellisen teoksen luojalle tekijänoikeuden teokseen. Tekijänoikeuden haltijalla on oikeus määrätä teoksen levittämisestä ja käytöstä.

Urheilussa tekijänoikeusviidakko on vuosien saatossa kasvanut laajaksi. Suosittujen ja vähän vähemmänkin suosittujen urheilutapahtumien televisiointioikeuksista maksetaan suuria summia, ja rahamäärät ovat kasvamaan päin. Kehitystä kuvaa hyvin kansainvälinen esimerkki: olympiakisat maksoivat BBC:lle 5 000 dollaria vuonna 1948, NBC puolestaan maksoi vastaavista kisoista 400 miljoonaa dollaria vuonna 1992 (Pänkäläinen 1998). Rahan arvo on toki näin pitkällä aikavälillä muuttunut, mutta tapaus kuvaa kuitenkin vallitsevaa kehitystä. Ei ole ihme, että monet merkittävät palloilusarjat ovat nähtävissä vain maksullisilla kanavilla, urheilun ollessa monien kanavapakettien myyntivaltti. Kalliit suomalaiset tv-oikeudet, kuten jääkiekon SM-liiga ja saman lajin MM-kilpailut ovat jo karanneet Ylen käsistä.

Elävälle arkistolle urheiluoikeudet ovat haastavia, sillä ne muuttuvat usein. Elävä arkisto toimii voimassa olevien sopimusten mukaan, mutta jokin laji tai liiga voi siirtyä uuden sopimuksen myötä pois Ylen tai Elävän arkiston käyttöoikeuspiiristä. Usein tämä tarkoittaa sitä, että jonkin liigan materiaalia saa käyttää, jos se kuvattu ja lähetetty alun perin tiettyä vuosilukua aikaisemmin. (Lindfors 2014)

Joissakin lajeissa tekijänoikeusrajoitukset ovat hyvin pitkälti syyllisiä materiaalin puutteeseen Elävässä arkistossa. Esimerkiksi koripallon maaotteluihin, lentopallon arvoturnauksiin ja kansainvälisiin tennisturnauksiin ei ole tällä hetkellä oikeuksia. Elävän arkiston suosikkilajeilla yleisurheilulla, jääkiekolla ja hiihdolla on joitakin

rajoituksia, mutta yleisesti ottaen suuri osa on kuitenkin Ylen käytettävissä. Tässä auttaa muun muassa se, että Yle on itse kuvannut ja tuottanut runsaasti Suomessa käytyjä kilpailuja. (Lindfors 2014)

Eräs esimerkki tiukasta tekijänoikeussäätelystä on olympialaiset. Tästä huolimatta Elävässä arkistossa on reilusti olympialaisiin liittyviä artikkeleita, sillä audiopuolta ei säädellä niin tarkasti kuin videoita. Ylellä puolestaan on kattavasti radioselostuksia olympiaurheilijoidemme otteista. Tästä huolimatta olympialaisiin liittyvien artikkelien määrä Elävässä arkistossa voisi olla huomattavasti suurempi, jos tekijänoikeudet eivät säätelisi olympiavideoiden käyttöä näin ankarasti. Paralympialaisten käytössä on huomattavasti enemmän vapauksia. (Lindfors 2014)

Elävän arkiston sijainti internetissä voi mutkistaa myös asioita. Vanhoissa sopimuksissa ei luonnollisesti voitu aavistaakaan internetin olemassaoloa, joten yksiselitteistä nettioikeustulkintaa ei välttämättä ole. Monet sopimukset puolestaan antavat luvan käyttöön vain Ylen nettisivuilla, joten monia urheiluvideoita ei voi embeddata eli upottaa ulkopuolisille sivustoille, kuten suurinta osaa Elävän arkiston muusta materiaalista. Monet kansainväliset kilpailut joihin Elävällä arkistolla on oikeudet, pitää myös rajata vain Suomessa katsottavaksi. (Lindfors 2014)

4.2 Ylen ohjelmisto

Elävä arkisto julkaisee Yleisradion arkistojen sisältöä kaiken kansan nähtäville. Elävä arkisto ei siis voi julkaista mitään sellaista, joka ei ole joskus kuulunut Ylen ohjelmistoon. Tutkimustulokset heijastelevat siis myös osin Ylen urheilulähetysten monimuotoisuutta. Tämä liittyy näin myös tekijänoikeuksiin, sillä Ylen urheiluohjelmiston muotoutuminen kertoo myös siitä, mihin lajeihin ja mihin kilpailuihin Ylellä on ollut oikeudet.

On myös mahdollista, että jotkut urheiluohjelmat ovat kadonneet arkistoista tai nauha on vaurioitunut, eikä täten julkaisukelpoinen. Osa arkistoista on digitoitu turvaan, mutta suuri osa arkistomateriaalista on yhä olemassa vain vanhoina fyysisinä nauhoina. Tällaisia tapauksia tulee välillä vastaan Ylen arkistotietokantoja

tonkiessa. Toimittajat digitoivat digitoimattomat nauhat käden käänteessä, mutta tarpeeksi ikävästi vahingoittuneet nauhat eivät ole välttämättä enää pelastettavissa.

4.3 Toimitusprosessi

Elävän arkiston toimittajilla on paljon vapauksia valita sisältöä Elävään arkistoon, mikä vaikuttaa myös urheiluartikkelien määrään ja lajikirjoon. Täten tutkimuksen kannalta on hyvä ymmärtää kuinka Elävän arkiston toimitusprosessi kulkee. Tässä osiossa käytän lähteenä omaa kokemustani Elävän arkiston toimittajana.

Työ lähtee ideoinnista, johon on lukuisia tapoja. Toimittaja voi haluta tehdä artikkelin jostain tietyistä aiheista, ja hakee materiaalia arkiston tietokannoista tähän aiheeseen liittyvillä hakusanoilla. Arkistotietokantojen selailun ohessa saattaa myös tehdä sattumalta löytöjä, jonka haluaa viedä artikkeliksi asti.

Toimitukseen saapuu myös yleisötoiveita, joita toimittajat toteuttavat mahdollisuuksien mukaan. Yleisötoiveita tulee tasaisesti myös urheiluun liittyen. Toteutin itse harjoittelujaksoni aikana kaksi jalkapalloseurojen historiaan liittyvää yleisötoivetta: ”Helsingin Palloseuran suuruuden päivät” ja Pietarsaari on jalkapallokaupunki.”

Toimittajien vapaus valita mahdollistaa siis sen, että yksi toimitukseen päätyvä innokas laji-ihminen voi tuottaa paljonkin johonkin lajiin liittyvää materiaalia. Itsekin innokkaana jalkapallon ystävänä tongin arkistoja kiinnostavien jalkapallojuttujen varalta, ja tein kolmen kuukauden harjoitteluni aikana muutaman jalkapalloartikkelin Elävään arkistoon. Kaikki ihmiset, eivätkä edes toimittajat ole kiinnostuneita urheilusta, jolloin urheiluartikkeleja saattaa tuottaa pääosin muutama aiheesta kiinnostunut toimittaja kerrallaan.

Ideoinnin ja aiheeseen liittyvän arkistomateriaalin löytämisen jälkeen videot ja audiot katsotaan ja kuunnellaan läpi. Musiikkia säätelee omat tekijänoikeussäännöksensä ja arkistomateriaalista voi joutua leikkaamaan pois pätkiä musiikin käyttöoikeuksien rajoitusten vuoksi. Joissakin ohjelmissa voi olla

myös osia, joita ei voi käyttää Elävässä arkistossa tekijänoikeussyistä, joten toimittajat leikkaavat ne tarvittaessa pois.

Toimittaja kirjoittaa arkistomateriaalin tueksi ja artikkelin rungoksi sitä kuvailevan ja taustoittavan tekstinpätkän. Tämän tyyli on varsin vapaa ja erilaisiin videoihin ja audioihin voi sopia erilainen teksti. Kaikki osat yhdistetään julkaisujärjestelmässä ja valmis artikkeli saatetaan näin sivustolle lukijoiden nähtäväksi.

Julkaisun jälkeen artikkeleja jaetaan eteenpäin Facebookissa ja Twitterissä.

5 Tutkimuskysymys ja -menetelmät

Tutkimuksen lähtökohtana oli selvittää mitkä urheilulajit ovat edustettuina Elävässä arkistossa, ja kuinka Elävän arkiston urheiluartikkelit jakautuvat eri lajien kesken määrällisesti. Tämän kautta toimeksiantaja saisi kuvan siitä, kuinka monipuolista Elävän arkiston urheilutarjonta on. Tuloksista selviäisi myös mistä lajeista on kaikista eniten artikkeleja, ja onko joku muuten suosittu laji selvästi aliedustettuna.

Tässä tutkimuksessa käytettiin elementtejä kvantitatiivisesta ja kvalitatiivisesta tutkimuksesta. Aineiston keruu eteni hyvin kvantitatiivisen ajattelun mukaisesti, mutta nämä määrälliset tilastotiedot toimivat pääasiassa pohjana kvalitatiiviselle pohdinnalle tulosten syistä ja merkityksistä.

Kyseessä eivät tosiaan ole kilpailevat tutkimusmenetelmät, vaan ne täydentävät toisiaan. Myös näiden keskinäiset rajat voivat olla häilyviä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 126-127)

5.1 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskitytään syyn ja seurauksen väliseen suhteeseen. Saamamme todellinen tieto perustuu aistihavaintoihin ja näiden havaintojen perusteella tehtäviin loogisiin päätelmiin. Selkokielisemmin kvantitatiivista tutkimusta kutsutaankin määrälliseksi tutkimukseksi.

Kvantitatiivinen tutkimus käsittelee usein numeroita, ja aineisto pyritään kasaamaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon. Tätä tilastoa hyödynnetään analyysissä ja tulosten kuvailussa. (Hirsjärvi ym. 1997, 130-131)

Kvantitatiivisessa analyysissä on paljon yhteistä klassisen luonnontieteellisen kokeen kanssa, jossa verrataan riippuvaa ja riippumatonta muuttujaa toisiinsa (Alasuutari 2011, 34).

Teorian aikaansaaminen on myös keskeinen osa määrällistä tutkimusta. Teoria helpottaa tutkijoiden välistä kommunikointia, kun he tutkivat samoja ilmiöitä. Tällä

vältetään perustelujen toistoa tutkimuksesta toiseen, ja jatkuva termien määrittely. Täten tutkimuksen aihepiiristä muodostettuihin teorioihin kannattaa tutustua ennen kuin itse sukeltaa tutkimusaiheeseen. (Hirsjärvi ym. 1997, 132-133)

Teoria itse syntyy havainnoista, kuten määrällisen tutkimuksen peruseriaatteisiin kuuluu. Teorioista johdetaan hypoteeseja, joiden toimivuutta voidaan testata. (Hirsjärvi ym. 1997, 134-135)

5.2 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulkitaan asioita valitusta näkökulmasta. Tutkijan oma ymmärrys aiheesta ja valittu näkökulma vaikuttavat siihen millaisia tuloksia tutkimus tuottaa. Kun kvantitatiivisessa tutkimuksessa liikutaan objektiivisen tarkastelun ja tarkkojen määrällisten muuttujien parissa, kvalitatiivisessa tutkimuksessa yritetään vastata kysymyksiin joihin ei voi vastata objektiivisesti. Kaikkea ei voi mitata määrällisesti. Perusajatus on se, että todellisuus on moninainen. (Hirsjärvi ym. 1997, 151-152)

Ihmisten yksilöllisyys tiedostetaan kvantitatiivisessa analyysissä esimerkiksi siten, että haastattelututkimuksesta ei kannata yrittää johtaa tilastollisesti päteviä faktoja. Laadullisessa analyysissä voidaan myös pelkistää havaintoja. Havaintojen pelkistämällä tarkoitetaan tarkastelunäkökulman valintaa, ja mahdollisuutta yhdistää erilaisia havaintoja yhdeksi havainnoksi yhteisten piirteiden perusteella. (Alasuutari 2011, 39-42)

Kvalitatiivista tutkimusta voi tehdä monin eri tavoin, ja erilaisten suuntausten lista on pitkä. Kvalitatiivista tutkimusta ovat muun muassa diskurssianalyysi, kenttätutkimus, tapaustutkimus ja sisällönanalyysi. Kvalitatiivisen tutkimuksen yleiskäsitteen alle mahtuu siis monenlaisia tutkimusvaihtoehtoja, joten kvalitatiivisen tutkimuksen yleistäminen tietynlaiseksi ei aina osu maaliinsa ellei menetelmää määrittele hyvin väljästi. (Hirsjärvi ym. 1997, 153)

5.3 Aineiston valinta ja rajaaminen

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin siis Elävän arkiston urheiluartikkeleja. Päätin ottaa aineistoksi kaikki Elävän arkiston urheilu-kategorian alle määritetyt artikkelit, jotka oli julkaistu 30.4.2014 mennessä. Elävä arkisto avattiin vuonna 2006, ja otoksen ensimmäiset artikkelit ovat tuolta vuodelta.

Päätin myös keskittyä pelkästään Elävän arkiston suomenkieliseen puoleen, rajaten ruotsinkielisen Arkivetin kokonaan pois. Syynä tähän oli selkeyden lisäksi se, että Arkivetissa ei ole urheilua omana kategorianaan, mikä olisi tehnyt aineiston keräämisestä epäkäytännöllistä ja aikaa vievää.

5.4 Aineiston keruu

Alueen rajauksen jälkeen ryhdyin selvittämään toimivinta aineiston keruutapaa. Ilmeni, että mitään kätevän pelkistettyjä tietokantoja ei ollut tarjolla, joten aineiston keräämisestä tulisi käsityötä. Tein excel-taulukon, josta tulisi tietokanta tutkimusaineistolleni.

Ennen taulukon täyttämistä, minun piti päättää mitä tietoja haluan ja tarvitsen tutkimukseeni. Päätin kirjata ylös seuraavat tiedot:

- Artikkelin nimi.
- Artikkelissa käsiteltävä urheilulaji
- Artikkelin videon tai audion vuosiluku.
- Artikkelin julkaisuvuosi.

Lisäksi numeroin artikkelit, jotta aineiston kokonaismäärän hahmottaminen kävisi helpommaksi.

Klikkasin urheilu-kategorian auki Elävän arkiston etusivulta, mikä avasi listan urheilun alle määritellyistä artikkeleista. Ryhdyin käymään listaa läpi yksitellen, kirjaten excel-taulukkooni tarvitsemani tiedot. Kaikki nämä löytyivät kunkin artikkelin sivulta.

Tein tässä vaiheessa myös yhden lisäpäättöksen, sillä osassa artikkeleista on useampi kuin yksi video tai audio. Kullekin artikkelille on kuitenkin määritelty aloitusvideo tai -audio, joka avautuu ensimmäisenä artikkelisivulle siirryttäessä. Käytin näissä tapauksissa tämän aloitusvideon tai -audion vuosilukua.

Vuosilukuihin liittyy myös toinen valinta. Esimerkiksi joukossa ovat artikkelit Kiekkohistoriaa 1954-1987 ja Kiekkohistoriaa 1991-2003, jotka nimensä mukaisesti käsittelevät vanhempaa aikaa, mutta itse ohjelmat lähetettiin vuonna 2007. Päätin yleisen selkeyden vuoksi käyttää Elävän arkiston videoon merkittyä ohjelman lähetysvuotta. Toinen vaihtoehto eli tapahtuman vuosiluvun selvittäminen olisi joissakin tapauksissa voinut vaatia turhan paljon tutkimustyötä, mikä ei olisi ollut kokonaisuuden kannalta vaivansa arvoista näin isolla otoksella.

Aineiston kooksi muodostui lopulta 1060 artikkelia eli kaikki rajaamaani päivämäärään mennessä julkaisut Elävän arkiston urheilu-artikkelit. Otos on siis kattava.

5.4.1 Urheilulajien määrittäminen

Myös eri urheilulajien määrittäminen ja laajempien kategorioiden muodostaminen tuli tarpeeseen. Useimmissa artikkeleissa oli käsiteltävänä selkeästi yksi helposti tunnistettava urheilulaji, jonka kirjasin omaan sarakkeeseensa.

Joissakin artikkeleissa esiintyi useita urheilulajeja tai artikkeli liittyi urheiluun yleisellä tasolla. Jos yhtä urheilulajia ei voitu eritellä, käytin kategoriaa ”määrittämätön.” Poikkeuksena omana kategorianaan oleva ”olympialaiset”, jossa käsitellään myös useita lajeja, mutta olympia-artikkelien suuren määrän vuoksi halusin erottaa nämä omaksi kategoriakseen.

Joissain lajiryhmissä pysyttäydyin myös yleisellä tasolla. En esimerkiksi alkanut erottelemaan moottoriurheilun jokaista eri luokkaa erikseen, vaan suuri osa näistä on joko kategorian moottoriurheilu tai moottoripyöräily alla. Kaksi suomalaisittain suurinta eli ralli ja formulat ovat tosin omina kategorioinaan. Nämä olivat myös helpompi erotella yleisestä moottoriurheilumassasta.

Yleisurheilu ja vammaisurheilu ovat myös mukana ilman tarkempaa erittelyä, sillä kaikkien eri juoksumatkojen ja vammautumisasteiden erittely ei tuntunut käytännölliseltä käsityönä tehdyssä aineiston keruussa. Yleisurheiluksi määrittelin kaikki lajit, jotka kuuluvat yleisurheilun arvokilpailujen ohjelmistoon. Esimerkiksi muissa yhteyksissä juostut maratonjuoksut ovat silti yleisurheilun kategoriassa, vaikka tapahtuma olisikin ollut itsenäinen kaupunkimaraton vailla muuta yleisurheilukytköstä.

Pienempi yleistysryhmä on myös kamppailu, johon sisällytin kamppailulajiartikkelit joita ei voitu nimetä tarkasti yksittäisen kamppailulajin piiriin. Esimerkiksi artikkeliin ”Budo-lajit: taiteen ja taistelun tasapaino” on koottu videoita muutamasta eri itämaisestä kamppailulajista. Eräs itämainen kamppailulaji, taekwondo, puolestaan esiintyy omana itsenäisenä artikkelinaan ja näin saa oman kategoriansa.

Jotkin artikkelit olisi varmasti voinut määritellä myös toisin, ja omat arvioni ja määritelmäni eivät välttämättä ole aina täydellisiä. Yli tuhannen artikkelin otoksessa nämä pienet subjektiiviseen valintaan pohjaavat kyseenalaisuudet eivät kuitenkaan nouse häiritsemään tutkimuksen tuloksia merkittävästi.

5.5 Aineiston analysointi

Aineiston ollessa kasassa excel-tiedostossa, ryhdyin jäsentelemään informaatiota suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Laskin kuinka monta artikkelia aineistossani käsitteli kutakin urheilulajia tai -lajiryhmää, ja tein saman eri vuosiluvuille ja -kymmenille. Koostin näistä omat taulukkonsa.

Näistä tuloksista ryhdyin etsimään mitä tahansa silmiin pistävää, ja miettimään syitä saaduille tuloksille.

6 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa käydään läpi millaisia tuloksia tutkimus tuotti.

6.1 Urheilulajien monimuotoisuus

Käytetyillä kategorioilla Elävästä arkistosta löytyi yhteensä 82 eri urheilulajia. Käytännössä siis Elävässä arkistossa on vielä tätä enemmän urheilulajeja ainakin yhden videon tai audion muodossa, sillä jotkut kategoriat sisältävät useampia eri lajeja. Väittäisin lajikirjon olevan yllättävänkin kattava, vaikkakin monista lajeista on tarjolla vain yhden tai kahden artikkelin pintaraapaisu.

6.2 Suomalaisen suosikkilajit jylläävät

Lajijakaumataulukko kertoo selvää kieltä kolmen lajin ylivoimasta. Yleisurheilu, jääkiekko ja hiihto ovat ylivoimaisesti eniten edustettuina. Yleisurheilun kohdalla on toki hyvä muistaa, että kyseinen kategoria sisältää useita lajeja. Tällöin suurin täysin yksittäinen laji olisi jääkiekko. Maailman suurin laji jalkapallo on selkeä nelonen.

Kärkikolmikko ei ole yllättävä, sillä näitä lajeja yhdistää suomalaismenestys. Kunniakkaista kuudensista sijoista ei välttämättä saa yhtä innostavaa artikkelia kuin mitalijuhlista. Elävä arkisto tarjoaa paljon muistoja menneisyydestä, jolloin kattava sisältö suomalaisten vanhan ajan mahtilajeja on olennaista sisältöä. Erityisesti yleisurheilussa Suomi oli vahva menneinä vuosikymmeninä. Hiihdossa Suomi on pärjännyt aina, jääkiekossa parin viime vuosikymmenen ajan.

Yleisurheilun, jääkiekon ja hiihdon osuus kaikesta sisällöstä on kuitenkin todella suuri, 44 prosenttia eli 463 artikkelia 1060 artikkelin kokonaismäärästä.

Eräs menestyslaji, moottoriurheilu, on jossain määrin kategorisointini uhri. Jos yleinen moottoriurheilu (25), ralli (17) ja formulat (14) laskettaisiin yhteen, saataisiin saldoksi 56 artikkelia, joka riittäisi kuudenteen sijaan. Moottoripyöräilyn

(16) lisääminen toisi moottoriurheilijat jo jalkapallon kantaan viidennelle sijalle, sillä määrä kohoaisi 72 artikkeliin.

Esimerkkejä yleiseksi moottoriurheiluksi luokitelluista artikkeleista:

Keimolan rataurakka

Romut radalla

Jokamiesluokan SM 1990

Huomionarvoista on myös määrittämättömien suuri määrä, 60 on suuri luku tässä vertailussa. Syytä on myös huomioida se, että tarkemmin määrittämättömät olympia-artikkelit ovat omana kategorianaan. Myös vammaisurheilu on erittelemätöntä, ja sisältää käytännössä monia lajeja. Elävään arkistoon on siis päätyneet runsaasti yksittäiseen lajiin keskittymätöntä urheilua. Näiden joukossa on yleisellä tasolla urheilun sanomaa levittäviä videoita, sekä laajoja artikkeleja joihin on kerätty paljon erilaista saman aihepiirin tuotantoa.

Esimerkkejä määrittämättömien urheilulajien artikkeleista:

Talvista kisailua 1900-luvun alussa

Mitä urheilu on minulle merkinnyt

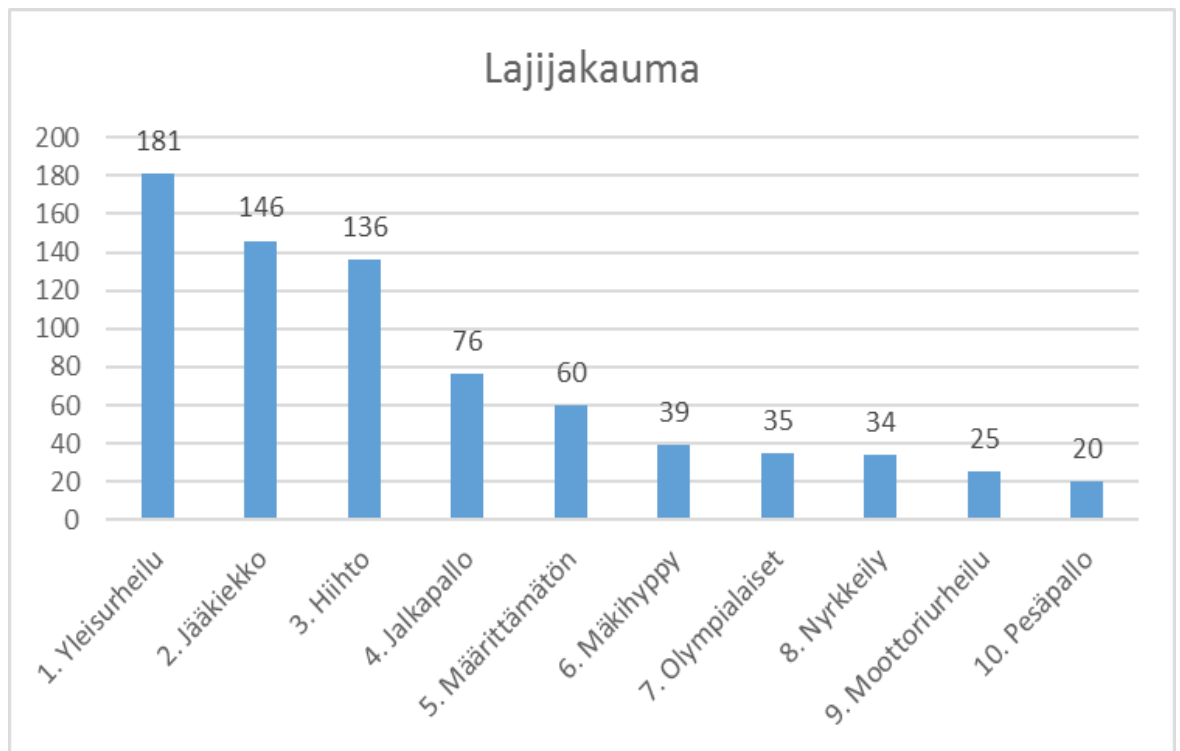
Olympiastadion eilen ja tänään

Esimerkkejä olympia-artikkeleista:

Erik von Frenckell maistelee kisacoolaa 1952

Paasikivi puhuu englantia

Pariisin olympialaiset 1924

Lajijakaumataulukko.

Vähäisiin artikkelimääriin jäävistä suurista lajeista on hyvä tehdä muutamia poimintoja. Tällaisia ovat ainakin golf, koripallo, käsipallo, lentopallo, pyöräily, salibandy ja tennis.

Golfia käsittelee vain yksi artikkeli Elävässä arkistossa. Suomen Golfliiton jäseneseuroilla oli vuonna 2013 yli 140 000 jäsentä (Golfliitto 2013), mikä kertoo lajilla olevan vakaa suosio Suomessa. Vertailun vuoksi samassa yhdessä artikkelissa golfin kanssa ovat muun muassa frisbeegolf, poronajo, kullanhuuhdonta ja parkour, jotka eivät suosioltaan aivan samoissa luvuissa liiku.

Koripallo kasvattaa suosiotaan Suomen maajoukkueen pärjätessä kansainvälisesti. Elävässä arkistossa on vain kuusi koripalloartikkelia, mikä tuntuu pieneltä määrältä, mutta pintaa syvempi tarkastelu osoittaa ettei ongelma ole niin suuri. Koripallon artikkelien määrä on toki pieni lajin suosioon nähden, mutta artikkelien joukossa on hyvin kattavasti lukuisia videoita sisältäviä artikkeleja.

Käsipallo on mukana vain yhden artikkelin voimin, mikä tuntuu myös vähäiseltä vaikka laji Suomessa keskittyykin suomenruotsalaisille seuduille. Suomen

käsipalloliiton jäsenmäärä on 4200 (Suomen käsipalloliitto), mikä jää monen muun palloilulajin jalkoihin. Kansainvälisesti käsipallon suosio on kuitenkin suuri, käsipalloliiton lukujen mukaan se on maailman kolmanneksi pelatuin sisäpalloilulaji. Pelkästään Saksassa on enemmän käsipalloilijoita, kuin maailmassa jääkiekkoilijoita. (Suomen käsipalloliitto)

Lentopallo kuuluu myös maailman pelatuimpiin lajeihin, ja Suomikin on varteenotettava lentopallomaa. 12 artikkelia on siihen nähden vähäistä, mutta huomioitavaa on, että Suomen lentopallo on ottanut viime vuosina suuria harppauksia eteenpäin, vaikkapa pari vuosikymmentä sitten tilanne oli erilainen. Lentopallolla on Suomessa rekisteröityneitä pelaajia 12 200 ja harrastajia 118 000 (Suomen lentopalloliitto).

Yleisiä polkupyöräilyartikkeleja löytyy Elävästä arkistosta jonkin verran, mutta urheilupyöräily on edustettuna vain kahden voimin. Huippu-urheilun faktapankin liikuntatutkimuksiin ja lisenssitietoihin perustuvien tilastojen mukaan Suomessa olisi jopa yli miljoona pyöräilyn harrastajaa. Uusin luku on toki vuodelta 2010, mutta pyöräilyn harrastaminen on tuskin romahtanut muutamassa vuodessa. (Huippu-urheilun faktapankki)

Salibandyä löytyy yhdeksän artikkelia, joka on vähäistä harrastajamääriin nähden, mutta odotettua, kun huomioi kuinka nuoresta lajista on kyse. Lisenssipelaajia oli kuitenkin vuonna 2013 yli 50 000 ja harrastajia 354 000 (Salibandylitto).

Tennistä on vain neljä artikkelia, mikä on vähän etenkin lajin kansainvälisen suosion huomioiden. Suomessa harrastajia oli 104 000 vuonna 2010 (Huippu-urheilun faktapankki).

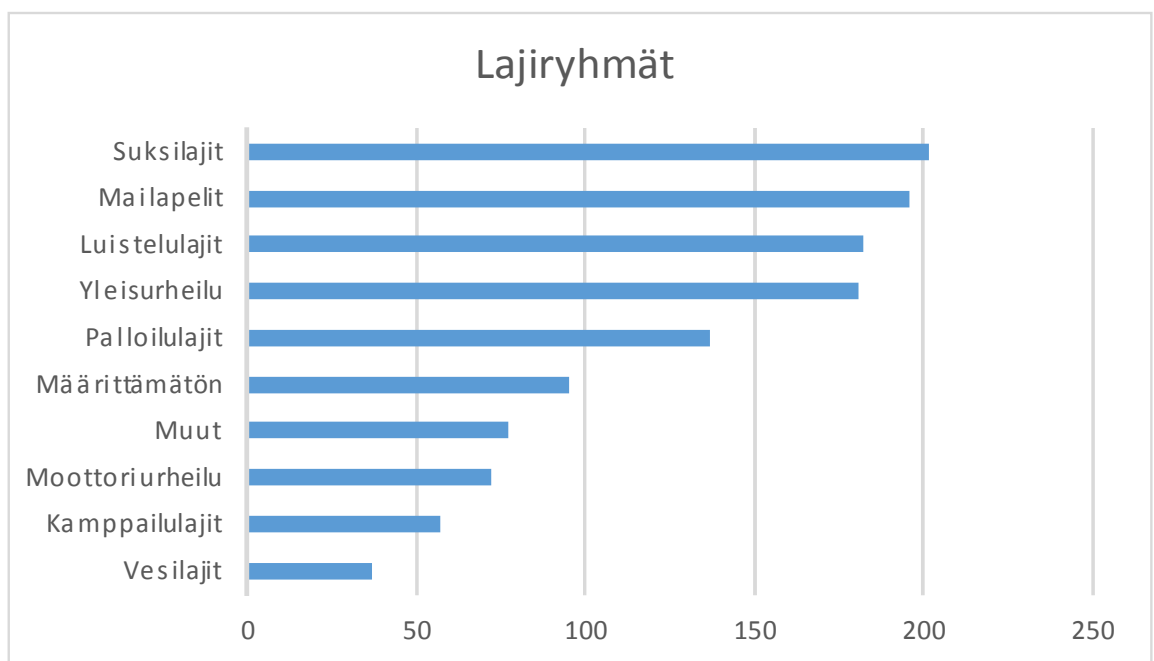
6.3 Lajiryhmät esittävät suurta kuvaa

Lajiryhmätaulukko kertoo laajemmasta lajiryhmäjakaumasta. Sisällytin jokaisen tutkimuksessani olleen lajin johonkin näistä ryhmistä, mihinkään sopimattomat muodostivat ryhmän muut. Määrittämättömien ryhmän muodostavat olympialaiset

ja määrittämättömät. Jotkin lajit ovat mukana kahdessa tai jopa kolmessa eri ryhmässä. Esimerkiksi jääpallo on mailapeli, palloilulaji ja luistelulaji.

Hiihto itsessään on vasta kolmantena lajijakaumataulukossa, mutta kaikenlainen suksilla urheilu on Elävän arkiston yleisin urheiluartikkelityyppi. Jääkiekko vetää mailapelit ja luistelulajit seuraaville sijoille.

Kamppailulajit eivät tässä lajiryhmävertailussa pärjää suuremmilleen, mutta on kuitenkin huomionarvoista, että kamppailulajit ovat niin vahvasti esillä Elävässä arkistossa, että oman vertailukelpoisen ryhmän luominen oli oleellista. Etenkin kun Suomen kamppailu-urheilumenestys ei ole ollut suurenmoista viime aikoina. Takavuosien nyrkkeilyotteluista löytyykin mainiosti materiaalia.

Lajiryhmätaulukko.

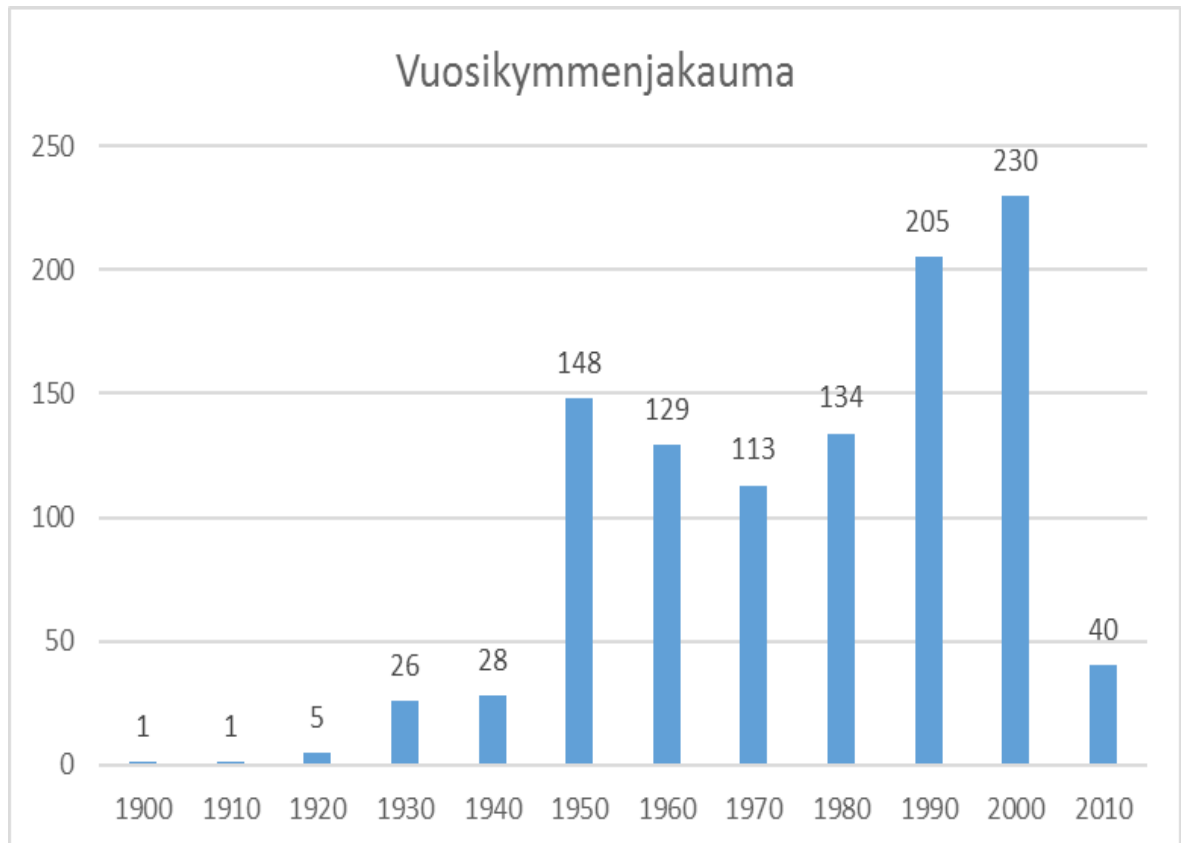
6.4 Modernia menneisyyttä

Vuosikymmentaulukko kertoo mille vuosikymmenille Elävän arkiston urheiluartikkelit ovat jakautuneet. Huomionarvoista on, että viime vuosikymmenet ovat kaikista eniten edustettuina. 2000-luku ja 1990-luku ovat selkeä kärkikaksikko, näiden perässä tulee sitten huomattavasti vanhempi materiaali, nimittäin 1950-

luku. 1950-luvun suurta määrää voidaan selittää ainakin vuoden 1952 Helsingin olympialaisilla.

1990- ja 2000-luvun suureen artikkelimäärään vaikuttanee myös se, että urheilun televisiointimahdollisuudet ovat parantuneet teknologian kehityksen myötä.

Tilannetta tasapainottaa tosin se, että yhä useampien lajien televisiointioikeudet ovat siirtyneet pois Yleltä kaupallisille kanaville, mikä rajoittaa Elävän arkiston toimintaa.

Vuosikymmentaulukko.

Vuosilukutaulukko esittää yksittäisten vuosilukujen artikkelimäärien kärkipäätä. Kärkikymmenikköön on mahtunut vain vuosia kolmelta eri vuosikymmeneltä: 1950-, 1990- ja 2000-luvulta.

Useimmat urheiluartikkelit Elävässä arkistossa käsittelevät vuotta 2007, jolloin tapahtui muun muassa seuraavaa:

Hannu Manniselle sprinttikulta Sapporossa

Kimi Räikkönen on maailmanmestari

Huuhkaja olympiastadionilla

Esimerkeistä on nähtävissä tutuksi tullut menestystrendi. Suomalaisten pärjääminen kansainvälisesti näkyy myös Elävän arkiston artikkelituotannossa. Huuhkajan vierailu olympiastadionilla toki on itsessäänkin sellainen erikoisuus, että menestystä ei edes tarvittaisi, mutta huuhkajankin legenda vahvistaa se, että Suomen jalkapallomaajoukkue voitti tuolloin ottelun Belgiaa vastaan huuhkajan siipien alla. Olisiko Suomen jalkapallomaajoukkue saanut lempinimen Huuhkajat, jos huuhkajaa ei yhdistettäisi voittamiseen?

Toisena vuosi 1996 seuraavin esimerkein:

Kononen kävelykuninkaaksi

Asellin hopeapaini Atlantassa

Hyökkääjätahti Jere Lehtinen

Vuonna 1996 urheiltiin Atlantan olympiakisat ja muisteltiin edellisvuoden jääkiekkomestaruutta, ja yleisurheilumenestystä. Tällä tavoin vuosilukujakaumaan vaikuttavat tuon vuoden tapahtumien lisäksi erilaiset televisioinnit, jotka voivat keskittyä aiempien vuosien tapahtumiin. Vuosilukumääritelmänä olen siis käyttänyt televisiointivuotta varsinaisen tapahtuman vuoden sijaan.

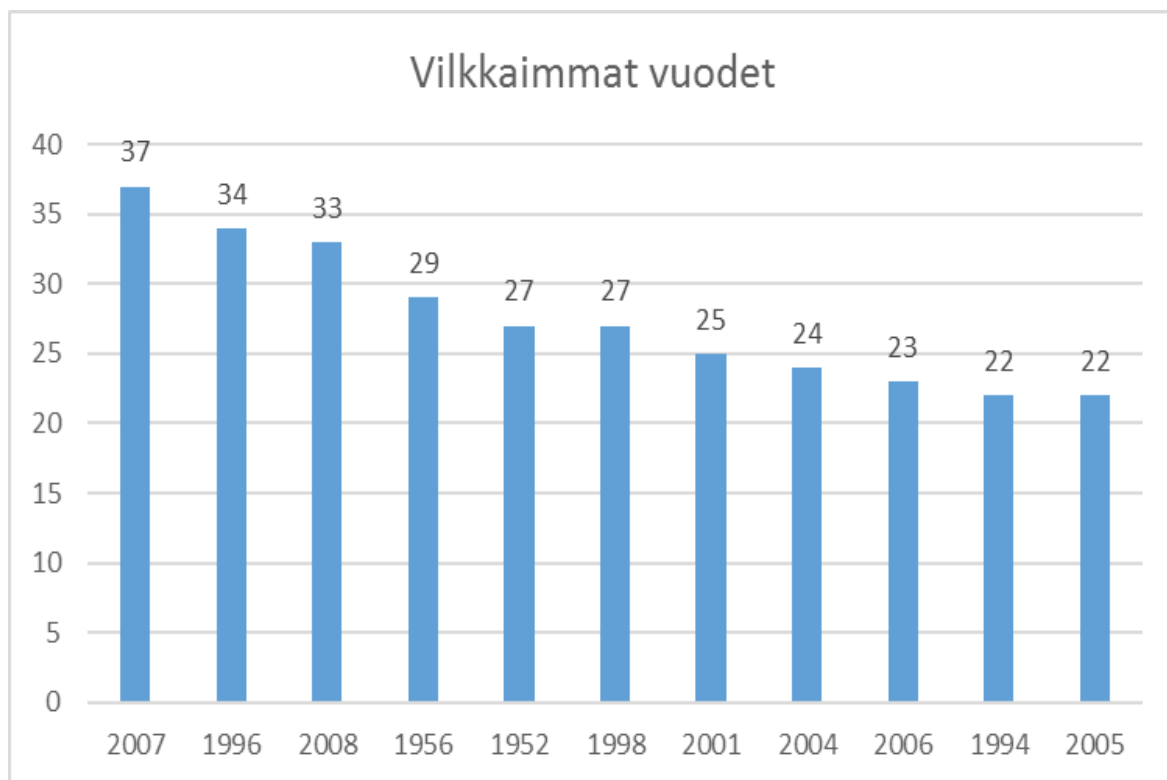
Tästä hyvänä esimerkkinä toimii myös vuonna 1996 lähetetty olympialaisten historiaa käsittelevä sarja, johon kuuluivat muun muassa seuraavat artikkelit joita ei muuten voisi juuri vuoteen 1996 yhdistää:

Ateenasta Lontooseen

Los Angelesin olympialaiset 1932

Suomalaismitalisteja Lontoossa 1948

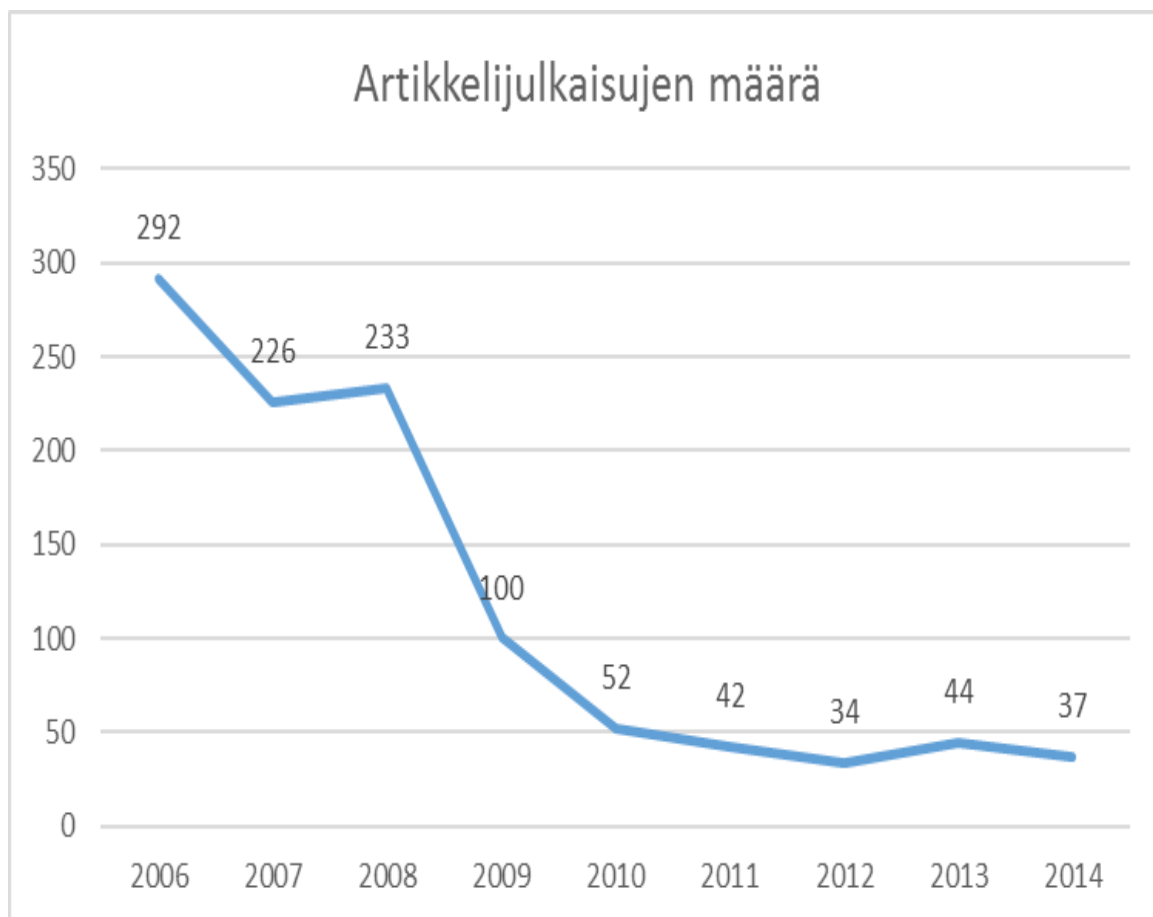
Elävässä arkistossa on urheiluartikkeleja jokaiselta vuodelta vuodesta 1945 eteenpäin, mitä voi väittää erittäin kattavaksi. Erityisesti kun huomioi sen, että Yle aloitti televisiolähetöksensä vasta 1950-luvulla.

Vuosilukutaulukko.

6.5 Laskeva trendi julkaisumäärissä

Julkaisutaulukko kertoo selvää kieltä siitä, että urheiluartikkelien julkaisumäärät ovat laskeneet. Elävä arkisto avattiin vuonna 2006 ja kolmena ensimmäisenä olemassaolovuotena julkaistiin yli 200 urheiluartikkelia. Vuonna 2009 tämä puolittui sataan artikkeliin, ja seuraavana vuonna eli 2010 julkaistiin enää 52 urheiluartikkelia. Vuoden 2010 jälkeen ei olekaan päästy yli 50 urheiluartikkelin rajan, tosin vuosi 2014 oli tutkimusajankohtana vielä kesken. Tasaisella tahdilla kyseinen rajapyykki ylitettäisiin, ja julkaisumäärä ponnahtaisi jälleen nousuun.

Julkaisutaulukko.

Selitys hurjalle alkutahdille ja reilulle romahdukselle artikkelimäärässä voisi olla looginen. Alkuun kaikki suomalaisen urheilun huippuhetket ovat avoimna julkaistavaksi, ja nämä halutaan ihmisten nähtäville. Parin vuoden kuluttua nämä itsestään selvimmät merkkitapahtumat ovat jo julkaistu, joten uusien löytäminen vaatii enemmän vaivaa, kekseliäisyyttä ja aihepiirin tuntemusta. On vaikeampi tehdä jotain uutta, jos kaikki tuntuu olevan jo tehty.

Urheilumaailma elää onneksi koko ajan, ja Elävässä arkistossa ei ole epäröity tehdä artikkeleja hyvin tuoreistakin tapauksista, kuten viime vuosien suuret artikkelimäärät osoittavat vuosilukutaulukossa.

7 Johtopäätökset

Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen myötä syntyneitä johtopäätöksiä Elävän arkiston urheilutarjonnasta ja niiden syistä.

7.1 Monipuolinen mutta kasaantunut

Ylen Elävä arkisto tarjoaa urheilua monipuolisesti, jos otetaan näkökulmaksi se, että urheiluartikkeleja on todella monesta eri lajista ja lähes jokaiselta mahdolliselta vuodelta. Lajikirjon suuruus kertoo siitä, että Yle on historiansa saatossa toteuttanut lakiin kirjattua toimintaperiaatettaan monipuolisesta sisällöstä. Elävän arkiston toimituksessa puolestaan on tartuttu hyvin tarjolla oleviin lajeihin. Tämä ei toki tarkoita sitä, että vielä uusia lajituttavuuksia ei voisi Yleisradion arkistojen kätköistä löytyä. Olen lähes varma siitä, että olen itsekin jättänyt tätä tutkimusta tehdessäni huomioimatta jonkin merkittävän puutteen. Urheilulajeja on hurja määrä, ja lisää kehitetään yhä.

Kaikki ei ole tosin aivan näin ruusuista, sillä laajasta lakikirjosta huolimatta, Elävän arkiston sisältö on erittäin keskittynyt muutamaan lajiin. Yleisurheilu, jääkiekko ja hiihto muodostavat yhdessä 44 prosenttia Elävän arkiston urheilusisällöstä, lähes puolet. Samalla monet isotkin lajit ovat mukana muutaman artikkelin pintaraapaisuna. Monia tällaisia lajeja vaivaa tosin tekijänoikeushankaluudet, mikä pitää suuren osan potentiaalisesta sisällöstä ainakin vielä poissa Elävästä arkistosta.

Sopivat sopimusmuutokset tekijänoikeuksien kohdalla voisivat itsessään mahdollistaa vielä monipuolisempaa tarjontaa. Vastaavasti muutokset voisivat tuoda lisää yleisurheilua, jääkiekkoa ja hiihtoa, joskin Ylellä on ollut näihin lajeihin suhteellisen vahvat käyttöoikeudet ennestäänkin, eikä niiden merkittävä kasvaminen sopimusmuutosten myötä tunnu todennäköiseltä.

Vastaavaa laajasti jakaantunutta, mutta tiettyihin paikkoihin kasaantunutta trendiä näkyy myös vuosilukujakaumassa. Elävä arkisto tarjoaa urheiluartikkeleja kaikilta vuosilta vuodesta 1945 eteenpäin, mikä on erittäin laaja otanta. 1990- ja 2000-luvut kuitenkin dominoivat artikkelimäärissä, kuten myös näihin vuosikymmeneihin

sisältyvät yksittäiset vuodet. 1950-luvulta löytyy yksittäisiä suuria artikkelimääräpiikkejä, mutta kokonaismäärissä 1950-luku jää selvästi kärkikaksikosta. Tämä on helppo selittää lisääntyneillä televisiointimäärillä, jolloin moista kasautumista syntyy helposti ilman sen tietoisempia päätöksiä.

7.2 Viihdettä menestyksen nälkään

”Suomalaiset eivät ole urheiluhulluja, vaan menestyshulluja” on tuttu lausahdus, joka pitää paikkansa Elävää arkistoa tarkastellessa. Ei ole ihme, että juuri yleisurheilu, jääkiekko ja hiihto dominoivat Elävän arkiston urheilutarjontaa, sillä Elävä arkisto tarjoaa paljon materiaalia näiden lajien suomalaisittain menestyksekkäästä menneisyydestä.

Yhtenä esimerkkinä yleisestä menestyshulluudesta toimii myös Sponsorointi & urheilun arvomaailma -tutkimus, joka mittaa eri urheilulajien arvostusta Suomessa. Uusimmat tulokset vuodelta 2013 näyttävät tältä:

1. Jalkapallo
2. Yleisurheilu
3. Jääkiekko
4. Taitoluistelu
4. Formula 1
6. Alppihiihto
7. Lumilautailu
8. Ampumahiihto
9. Lentopallo
10. Tennis
10. Koripallo

(Taloustutkimus 2013)

Jalkapallo on listan outolintu, sillä sitä arvostetaan Suomessa vaikka Suomen maajoukkue ei ole saavuttanut suurta kansainvälistä menestystä. Tenniksen voi lukea vastaavanlaiseksi tapaukseksi Jarkko Niemisen väläytyksistä huolimatta. Sen sijaan on huomattavaa kuinka esimerkiksi perinteisesti suosittu ja arvostettu

mäkihyppy on pudonnut kymmenen kärjestä, kun suomalaiset eivät enää taistele mitaleista. Ampumahiihtokaan tuskin arvostettaisiin perinteisen murtomaahiihdon edelle ilman Kaisa Mäkäräisen voittoja. Lento- ja koripallomaajoukkueiden nousu kohti maailman huippua puolestaan nostaa lajien arvostusta kohisten. Myös Formula 1:n arvostus on riippunut siitä, että onko sarjassa mukana suomalaisia. Kärjistetysti jos suomalaiset eivät menesty lajissa, se ei ole merkittävä. Omana ennustukseni arvaisin alppihiihdon suunnan olevan alaspäin Kalle Palanderin ja Tanja Poutiaisen lopetettua, ellei nuoresta polvesta nouse pian uutta menestyjää.

Urheilussa menestys ruokkii menestystä sponsorieurojen ja kasvavien resurssien muodossa. Media haluaa miellyttää asiakkaitaan, jolloin menestyslajit saavat pääosan huomiosta. Tätä ilmiötä näkyy tosiaan Elävässä arkistossa, mutta lajimäärä on kuitenkin suuri. Tätä voi selittää ainakin sillä, että Ylen ei rahoitusmallinsa vuoksi ole tarvinnut elää perinteisten markkinatalouden sääntöjen mukaisesti. Laki on suorastaan vaatinut, että Yle ei keskity vain siihen mikä on kaikkein suosituinta. Elävä arkisto elää Ylen materiaalista, ja sillä on siten ollut mahdollisuuksia monipuolisuuteen.

8 Jatkokysymyksiä

Tutkimukseen valittiin tarkasteltavaksi Elävän arkiston urheiluartikkelien lajikirjo, vuosilukujakauma ja artikkelien julkaisuvuodet. Urheiluartikkelien tarjoamasta informaatiosta olisi voinut poimia myös lisää asioita tarkasteltavaksi, jotka jäivät kuitenkin tästä tutkimuksesta pois. Tässä luvussa pyritään käymään läpi muita mielenkiintoisia kysymyksiä joihin Elävän arkiston urheiluartikkeliaineisto voisi vastata.

Ohessa mietitään muita mahdollisuuksia soveltaa tutkimusmenetelmäni Elävässä arkistossa.

8.1 Lisää urheilusta

Urheilu ja urheilujournalismi ovat perinteisesti olleet miesten työtä, kuten tutkimusta taustoittaakseni lukemani kirjallisuus kertoo. Tämän myötä ryhdyin miettimään mikä mahtaa olla Elävän arkiston urheiluartikkelien sukupuolijakauma. Voisi olla mahdollista käydä läpi jokainen urheiluartikkeli ja määritellä käsittelevätkö ne miesten vai naisten urheilua. Osa päätyisi tässäkin tapauksessa määrittämättömien kategoriaan. Tämän tutkimuksen aineistoa silmäilemällä väittäisin, että miesten osuus on myös Elävässä arkistossa naisten osuutta suurempi, mutta tarkemmat luvut voisivat olla kiinnostavia.

Samalla sukupuolijakaumaa voisi tarkastella siltäkin kantilta, että kuka tekee urheilujournalismia Elävään arkistoon. Kullekin artikkelille löytyy tekijä, ja näiden mukaan Elävän arkiston urheilujournalistit voi jaotella sukupuoliosuuksiin. Elävän arkiston urheiluartikkelien tarkastelu satunnaisotannalla kertoo miesten osuuden olevan tässäkin tapauksessa suuri.

Näin sosiaalisen median aikakautena olisin voinut myös kirjata ylös kunkin urheiluartikkelin Facebook-tykkäysten määrän, sillä se näkyy artikkelien yhteydessä. Mitkä artikkelit yleisö on löytänyt sosiaalisessa mediassa. Olisiko tässä löydettävissä joitakin trendejä? Painottuuko Facebook-aktiivisuus suosituimpiin lajeihin, puhututtaneisiin ilmiöihin vai kenties tuoreimpiin artikkeleihin. Sen

huomasin Elävän arkiston toimituksessa ollessani, että toimituksen itsensä tekevät etusivu- ja Facebook-nostot vaikuttavat tähän ainakin.

Urheiluartikkelijulkaisujen määrää on taasen helppo seurata jatkossakin, ja on mielenkiintoista nähdä kuinka monta urheiluartikkelia tänä vuonna lopulta julkaistaan. Trendi osoittaa tämän tutkimuksen aineiston perusteella pitkästä ajasta ylöspäin, jatkuuko näin myös ensi vuonna?

8.2 Muuta Elävästä arkistosta

Elävää arkistoa ei ole tutkittu paljoa opinnäytetyömuodossa. Opinnäytetyötietokanta Theseuksesta löytyy tasan yksi: Sonja Fogelholmin arkistopalveluvertailu, jossa vertailtiin toisiinsa Ylen Elävää arkistoa, Ruotsin SVT:n Öppet arkivia ja Kanadan CBC/Radio-Canadan Digital Archivesia (Theseus).

Omaa urheiluun liittyvää tutkimusmenetelmääni voisi soveltaa toisinkin. Muita Elävän arkiston kategorioita on myös mahdollista jäsenellä tilastoihin, joskin erilaisten tilastokategorioiden keksiminen voisi mennä vaikeaksi tai väkinäiseksi monin puolin.

Elävän arkiston ulkomaat-artikkelien pohjalta pystyisi kuitenkin helpohkosti määrittelemään mistä maasta kukin artikkeli kertoo, ja tehdä tämän pohjalta tilastoja. Esimerkiksi mihin maanosiin Elävä arkisto keskittyy? Ulkomaat-artikkelien määrä on huomattavasti pienempi kuin urheiluartikkelien, joten tämän tutkimuksen työmäärä ei olisi niin suuri.

Vastaus kysymykseen Elävän arkiston ulkomaiden maanosajakaumasta olisi toki helppo vastata, jos jokaiseen ulkomaan artikkeliin olisi asiansanoitettu siihen liittyvä maanosa. Nopealla tarkastelulla huomaa kuitenkin, että näin ei ole. Kaikki eivät myöskään liity pelkästään yhteen maahan tai edes maanosaan, jolloin omasta tutkimuksestani tuttu määrittämätön kategoria tulisi jälleen käyttöön. Tässä tapauksessa sen toki voisi nimetä myös määrittämättömän sijaan kansainväliseksi.

Joku aiheelle todella omistautunut pystyisi varmaan myös genrettämään Elävän arkiston musiikki-kategorian tarjonnan. Musiikkiartikkelien määrä lähentelee tosin jo kahta tuhatta.

9 Tavoitteiden täyttämistä ja tutkimusprosessista

Kun päätin ryhtyä tutkimaan Elävän arkiston urheiluartikkelien monipuolisuutta, en tiennyt mitä tulokset kertoisivat. Toivoin pystyväni tekemään joitain selviä havaintoja tilastoistani, mutta pelkäsin hiukan tulosten olevan tasapaksua massaa, josta on hankala tehdä minkäänlaisia johtopäätöksiä.

Onneksi sain huomata tulosten osoittavan selvästi tiettyihin suuntiin, ja tutkimukselleni syntyi näin merkitystä. Kun materiaalista oli helppo tehdä tilastollisia havaintoja, pystyin keskittymään syiden etsimiseen. Halusin vastata kysymyksiin siitä, että miksi tulokset näyttävät tältä. Näiden syiden pohdinta perustuu paljolti omiin ajatuksiini ja analyysiin muutamilla faktaseikoilla avitettuna. Osuivat nämä pohdinnat maaliinsa tai eivät, uskon että pelkällä tilastomateriaalillakin voi olla käyttöä Elävälle arkistolle.

Itse aineiston kerääminen oli epäkäytännöllistä, ja jouduin pelkäämään sitä, että urheiluartikkelien järjestys muuttuisi keräysprosessin aikana täysin erilaiseksi. Jouduin luottamaan siihen, että pystyisin jatkamaan siitä minne edellisenä päivänä jäin. Tästä huolimatta sain aineiston kasaan loppujen lopuksi ilman ongelmia.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys ei ole laaja, ja halusinkin keskittyä itse tutkimukseen. Urheilujournalismin kehitys ja nykyinen olemus ovat kiinnostavia asioita, mutta se tai tutkimusmenetelmien syvälliset määrittelyt eivät ole tämän opinnäytetyön ydin.

Uskon tutkimuksen tulosten olevan hyödyllisiä, vaikka niistä ei mielestäni selvinnyt montaa yllättävää asiaa. Yleisurheilun, hiihdon ja jääkiekon suurehkon määrän pystyi arvaamaan jo satunnaislailulla, mutta näin selvä ylivalta ja kasaantuminen kolmeen lajiin on ehkä odottamatonta. Vähäisten artikkelimäärien puolelta löytyi enemmän yllättäviä lajeja, kun suhteutetaan artikkelimääriä lajin suosioon, mediahuomioon ja harrastajamääriin.

Vuosilukupuoli on tutkimuksen pääasiallisen tutkimuskysymyksen suhteen sivuseikka, mutta tarjoaa mielenkiintoista tietoa. Elävän arkiston sisältö on ennakkoluulojani modernimpaa, ja uusien urheiluartikkelien määrän tuottamisen valtava pudotus ensimmäisten vuosien jälkeen pääsi hieman yllättämään. Muutaman työharjoitteluni aikana itse tekemäni urheiluartikkelin lisäksi Elävän arkiston urheiluartikkelien määrä näyttäisi kuitenkin nousevan jälleen tänä vuonna, syystä tai toisesta.

10 Lähteet

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino. 4. uudistettu painos.

Elävä arkisto. Elävän arkiston toimitus. Luettavissa:

<http://yle.fi/elavaarkisto/toimitus/>. Luettu: 16.9.2014.

Finnpanel. TV-mittaritutkimuksen tuloksia. Luettavissa:

<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vuosi/top/2013/yle2.html>. Luettu: 26.10.2014.

Golfliitto. 2013. Jäsenmäärät 31.8.2013. Luettavissa:

<http://www.golf.fi/documents/10162/ed9a6507-2998-4f2f-8546-0a257a257e19>.

Luettu 11.8.2014.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Tammi. 12. painos.

Huippu-urheilun faktapankki. Lajien harrastaja- ja lisenssimäärät. Luettavissa:

<http://www.kihu.fi/faktapankki/lisenssit/>. Luettu: 19.9.2014.

Itkonen, H., Ilmanen, K., Matilainen, P., Jaskari, L. 2008. Media urheilun tulkkina ja tekijänä. Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteiden laitos.

Laki Yleisradio Oy:stä. 1380/1993.

Lindfors, Jukka. 20.5.2014. Urheilun nettioikeudet Elävässä arkistossa.

Pänkäläinen, Seppo. 1998. Suomalainen urheilujournalismi. Liikuntatieteellinen seura. Helsinki.

Salibandyliitto. Tunnusluvut. Luettavissa: <http://floorball.fi/salibandy-info/lajiesittely/tunnusluvut/>. Luettu: 19.9.2014.

Suomen käsipalloliitto. Käsipallo Suomessa. Luettavissa:

<http://finnhandball.net/lajiesittely/kasipallo-suomessa/>. Luettu: 13.8.2014.

Suomen lentopalloliitto. Perustietoja lajista. Luettavissa:

http://www.lentopalloliitto.fi/liitto/perustietoa_lajista/. Luettu: 13.8.2014.

Taloustutkimus. 2014. Sponsorointi & urheilun arvomaailma. Luettavissa:

<http://www.taloustutkimus.fi/?x1538426=3266606>. Luettu: 4.9.2014.

Tekijänoikeuslaki. 404/1961.

Theseus. Elävä arkisto – kansakunnan muistot klikkauksen päässä. Luettavissa:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/66185>. Luettu: 24.9.2014.

Verohallinto. Yle-vero. Luettavissa: <http://www.vero.fi/fi->

[FI/Henkiloasiakkaat/Maksaminen/Ylevero](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Maksaminen/Ylevero). Luettu: 16.9.2014.

Yleisradioa. Yleisradion toimintaperiaatteet. Luettavissa:

<http://yle.fi/yleisradio/toimintaperiaatteet>. Luettu: 22.7.2014.

Yleisradiob. Ylen vuosikymmenet. Luettavissa: <http://yle.fi/yleisradio/ylen->

[historia/ylen-vuosikymmenet](http://yle.fi/yleisradio/ylen-historia/ylen-vuosikymmenet). Luettu: 22.7.2014.